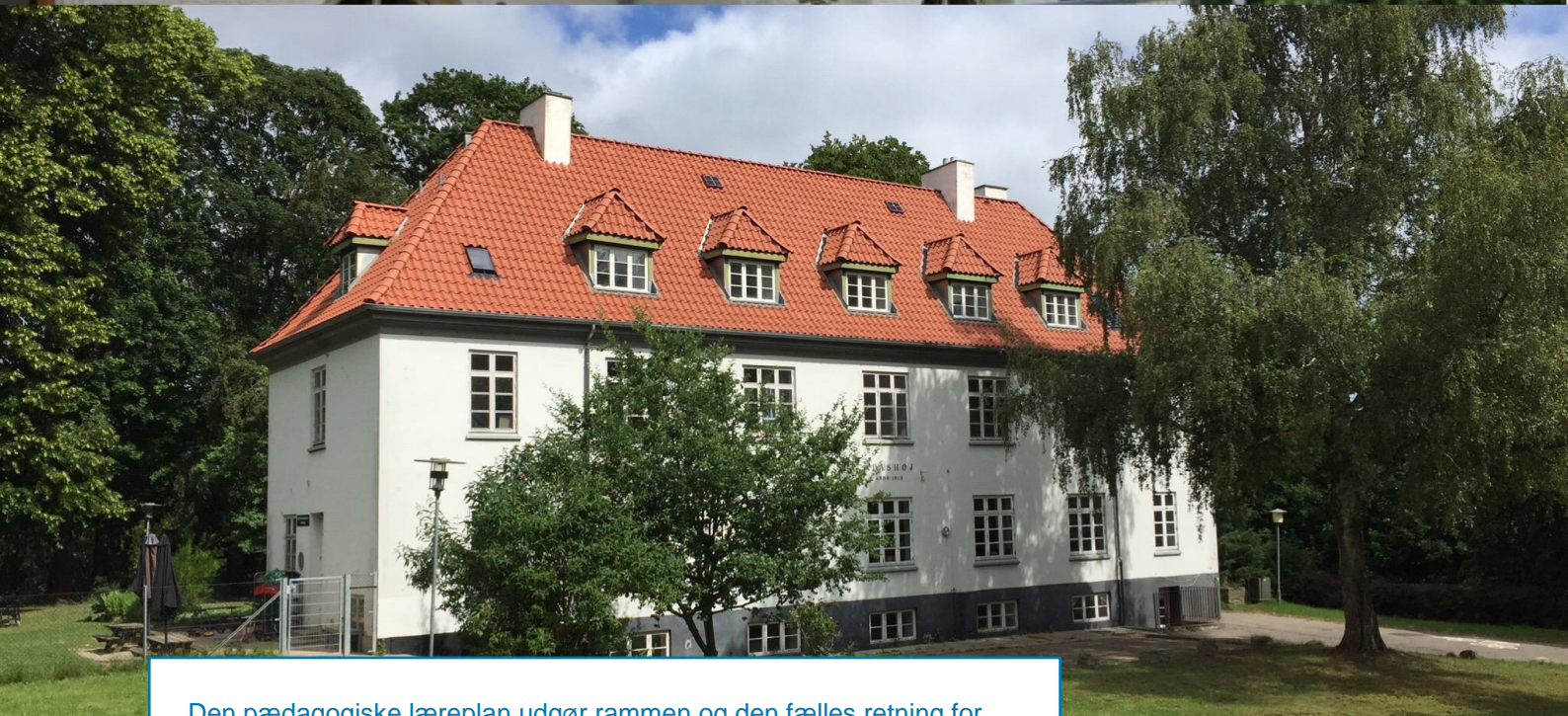

Pædagogisk læreplan for Villa Rose vuggestue og børnehave 2023-2024

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Klyngen ved Trianglen består af fem 0-6 års dagtilbud på Østerbro.

Der arbejdes med at styrke fællesskabet i klyngen med det formål at sikre en pædagogisk praksis, der fremmer den pædagogiske kvalitet i alle enhederne.

De fem dagtilbud er:

Børnegården i Ryesgade, Grantofte, Mågodtland, Rosengården og Villa Rose

Villa Rose består af en vuggestue på Østerbro med 59 børn fordelt på 5 grupper samt en udflytterbørnehave med 32 børn, der dagligt kører fra opsamlingen i Ryesgade til Nærum.

Villa Rose vuggestue og børnehave har fælles pædagogisk leder samt pædagogisk grundlag, men er ikke en integrerede.

Pædagogisk grundlag

Den pædagogiske læreplan er udarbejdet med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag for Villa Roses vuggestue og børnehave.

Det pædagogiske grundlag tager udgangspunkt i et inkluderende menneskesyn med fokus på at skabe et lærings- og udviklingsmiljø, der tilgodeser alle børn.

Vi skal alle bidrage til at skabe et miljø, der er tilgængeligt for alle - At stræbe efter at skabe et lærings – og udviklingsmiljø, som tilgodeser alle børn. Dette gør vi blandt andet ved at arbejde i mindre grupper med mest muligt nærvær og opmærksomhed omkring det enkelte barn. Ved at skabe et overskueligt miljø med rum i rum, det vil sige små afskærmede steder, hvor en lille gruppe børn kan lege uforstyrret. Ved at byde børnene en hverdag med struktur og forudsigelighed, og samtidig have fokus på at udfordre børnene med passende forstyrrelser og overraskelser i hverdagen. Det styrker børnenes mod til at møde nye udfordringer og forandringer.

De centrale elementer i den styrkede læreplan er:

- **Børnesyn**
- **Dannelse og børneperspektiv**
- **Leg**
- **Læring**
- **Børnefællesskaber**
- **Pædagogisk læringsmiljø**
- **Forældresamarbejde**
- **Børn i udsatte positioner**
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.**
- "Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud"

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

- Børnesyn
  - Alle børn har ret til at indgå i et fællesskab.
  - Alle børn har ret til at opleve, at de har værdi i sig selv.
  - Alle børn har ret til at opleve en helhed i deres liv.

- Dannelse og børneperspektiv
  - Alle børn er unikke og selvstændige med krav på at indgå i fællesskaber med nærværende og deltagende voksne, der støtter dem i deres udvikling.

- Leg
  - Legen skal rammesættes så den understøtter og sikrer deltagelsesmuligheder for alle børn.

- Læring og børnefællesskaber
  - Hele dagen skal kendetegnes af læringsmiljøer, der understøtter det enkelte barn og børnefællesskabet blandt andet igennem opdeling i mindre grupper.

Barnet og familien skal mødes af den samme pædagogiske kvalitet, uanset hvilken gruppe barnet og familien er tilknyttet.

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

- Det pædagogiske arbejde tager udgangspunkt i et inkluderende menneskesyn med fokus på det enkelte barn og børnefællesskabet, herunder særligt fokus på udsatte børn. Børnene opdeles gennem hele dagen i mindre grupper. Grupperne dannes med udgangspunkt i det enkelte barns behov og ressourcer.
- Hele dagen er kendetegnet af en pædagogisk praksis, hvor struktur og organisering danner rammen for leg og læringsmiljøer. Hverdagen er tilrettelagt og organiseret ud fra faste ugeplaner, der er med til at understøtte det enkelte barn og børnegruppens udvikling.
- Børnemiljøet er overskueligt og indbydende og det pædagogiske læringsmiljø tilrettelægges, så børnene selv har mulighed for at tage aktivt del i hverdagen. Der er særligt fokus på at styrke og sikre barnets mulighed for aktiv deltagelse og selvhjulpenhed.
- Den pædagogiske praksis skal kendetegnes af et legende læringsmiljø, hvor det enkelte barns behov tilgodeses. Vi tilrettelægger et læringsmiljø, hvor legen og den legende tilgang understøtter det enkelte barns udvikling, herunder fantasi, sprog, virkelyst, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet.

Eksempel fra vuggestuen:

Gennem stuen går Freja med et tæppe over sit hoved. Det er ikke meget hun kan se gennem sprækken, så hun går langsomt. "Uuuuuuh" lyder det inde under tæppet - "åh nej et farligt spøgelse" siger Ida. Freja tager tæppet af hovedet og siger med et smil: "Det er bare mig". Der findes flere tæpper frem med hjælp fra den voksne og der går ikke længe før Jon, Anna og Ida også har klædt sig ud som spøgelser. Nu spøger de i hele gruppen med høje grin.

Eksempel fra børnehaven:

Gruppen sidder samlet på gulvet. Der læses højt af eventyret "De tre bukkebruse" alt imens der lyttes opmærksomt. Sille der ofte er mere observerende i legen blomstrer pludselig op da eventyret er slut. Hun kender allerede eventyret og går nu ivrigt foran og opmuntrer til leg i gruppen. Der bydes ind med idéer og gruppen samarbejder om at få små skamler stillet op som en lille bro. Legen forsætter længe.

Fremadrettet fælles læring og udvikling:

Vi har igennem flere år arbejdet struktureret og fokuseret med at skabe en ensartet kvalitet i et 0-6 års perspektiv, men er også blevet opmærksomme på, at vi for at opretholde en kontinuerlig refleksion, evaluering og udvikling af den pædagogiske praksis med jævne mellemrum må genbesøge tidligere fokusområder.

Derfor har vi, i vores fremadrettede læring og udvikling, valgt at genbesøge fokuspunktet "Overgange og rutiner". Med særlig opmærksomhed på hvordan vi sikrer forsat ensartethed og høj faglig kvalitet i rutiner og overgange i vuggestuen og børnehaven, med henblik på at styrke tryghed og sammenhæng for det enkelte barn og børnegruppen. Vi ønsker i den forbindelse at skabe et fælles teoretisk udgangspunkt, der skal danne baggrund for fælles refleksion, udvikling og evaluering af den pædagogiske praksis.

Pædagogisk læringsmiljø

Det pædagogiske læringsmiljø tilrettelægges så det inddrager børneperspektivet, deltagelsesmuligheder, børnefællesskabet og børnenes forskellige forudsætninger.

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Vi arbejder målrettet med de syv læringsrum inspireret af ”Børneperspektiv og læring” af Annette Daugaard Bentzen. Læringsmiljøet udspiller sig i alle de 7. læringsrum; Aktiviteter, Rutiner, Børnekultur, Overgange, Ventetid, Pauser og Atmosfære.

Igennem et reflekteret arbejde med de 7. læringsrum sikrer vi et læringsmiljø, hvor alle børn har mulighed for at trives, lære, udvikles og dannes. Med et målrettet fokus på dette samt på børneperspektivet sikrer vi, at det pædagogiske læringsmiljø igennem hele dagen rummer et ressourceorienteret børneperspektiv, hvor det enkelte barn oplever sig som en betydningsfuld del af fællesskabet.

Eksempel fra vuggestuen:

På vores runde tæppe sidder vi side om side i en fin lille kreds. Vi kigger på billedet - i dag er det Karla der skal dele bamser ud. Hun rejser sig op, stiller sig i midten af rundkredsen - hun er klar. Med stor koncentration deler hun bamser og sutter ud til sine venner. Hun er ikke i tvivl om, hvem der skal have hvilken bamse. De andre børn følger opmærksomt med. Mille rækker armene frem, da hun ser sin lyserøde kanin blive taget op af kurven, Magnus giver sin bamse et stort kram, da han får den i skødet. Til sidst er alle bamser blevet delt ud. Vi er klar til at gå ind i soverummet og finde hver vores madras.

Eksempel fra børnehaven:

Kassen med service står fremme på bordet. Gruppen er i fuld gang og der dækkes op med tallerkener. Alle skal have en tallerken, en kop og bestik. Det kræver overblik og der hjælpes på tværs af gruppen med opgaven. Nu er alt klar og skålene står på bordet. Uh, suppen er varm og det er svært at styre den store suppeske, især når man lige er startet i børnehaven. Peter, en større dreng, sidder ved siden af Hugo, der er ny i børnehaven. Han tilbyder hurtigt sin hjælp og der takkes ja med et lille genert nik og et smil. Der øses suppe op på tallerkenen og i fællesskab får de to skubbet skålen videre til den næste, der sidder klar.

Samarbejde med forældre om børns læring

Igennem dialog og med udgangspunkt i et inkluderende menneskesyn ønsker vi at skabe tillid og tryghed i forældrepartnerskabet. Vi møder forældrene med respekt og tillid i en åben dialog omkring barnets trivsel og læring samt ud fra den enkelte families behov.

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Vi arbejder med at sikre et stærkt forældrepartnerskab, der er med til at skabe sammenhæng mellem hjemmet og dagtilbuddet.

Rammerne for forældrepartnerskabet og samarbejdet omkring det enkelte barns læring kommer til udtryk igennem forskellige tiltag:

- 1. og 2. Hjemmebesøg i vuggestuen: Dialogen ved hjemmebesøget bygger på faste dialogpapirer, hvor formålet er at komme omkring hele barnet og samtidig sikre en ensartet kvalitet i samtalen uanset, hvilken gruppe barnet og familien er tilknyttet.
- Forældresamtaler i børnehaven: Dialogen skal skabe tid og rum til en uddybende dialog omkring barnet. Vi inviterer til faste forældresamtaler i løbet af barnets børnehavetid herunder en samtale inden barnets start, en samtale omkring barnets 4-års fødselsdag samt 5-års status og overgangssamtaler. Derudover inviterer vi forældrene til samtale i forbindelse med sprogvurderinger.
- Den daglige kontakt samt tilbydes samtaler ved behov: Ingen forældre skal være utrygge omkring deres barns trivsel og udvikling, hvorfor det altid er muligt at få en dialog med personalet, hvis der er behov for dette.
- Skriftlig kommunikation: Vi arbejder målrettet med skriftlig formidling og dokumentation af praksis eks. igennem daglige dagbøger, foto, forældrebreve og ugeplaner.
- Formaliseret samarbejde i forældrerådet: I forældrerådet gives der et indblik i det pædagogiske arbejde i Villa Rose bl.a. afholdes der foredrag fra pædagogisk personale eks. omkring leg, læringsmiljøer, børnemiljøvurdering m.m.

Børn i udsatte positioner

Vi arbejder ud fra et inkluderende menneskesyn, hvor alle børn mødes med positive forventninger og udfordres med passende forstyrrelser i hverdagen

---

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Vi strukturerer og organiserer en hverdag, der er kendetegnet af nærvær og tryghed, hvor børnene opdeles i mindre grupper med fokus på inklusion og fællesskab. Grupperne dannes med udgangspunkt i det enkelte barns styrker og kompetencer samt med et blik på hele børnefællesskabet.

Vi skaber pædagogiske læringsrum, hvor vi tager udgangspunkt i det enkelte barns ressourcer og behov og derigennem skaber lige deltagelsesmuligheder for alle børn. Her ved sikrer vi, at det enkelte barn mødes der, hvor barnet er og oplever sig set, hørt og som en betydningsfuld del af fællesskabet.

Vi har opmærksomhed på det æstetiske læringsmiljø, hvor små rum i rummet bidrager til at skabe genkendelighed og tryghed. Vi er bevidste og målrettede omkring rummets indretning og, hvilke muligheder vi tilbyder eks. tilgængeligt legetøj, tumle/hvile områder og sanselige oplevelser, således at alle børn støttes, hvor de er i deres udvikling.

Alle børn mødes med positive forventninger og udfordres med passende forstyrrelser i hverdagen. Børn kan og vil deltage i egen udvikling, og vi skaber mulighed for, at de kan bruge og udvikle deres sanser og individuelle evner igennem optimale muligheder for leg og læring.

Eksempel fra vuggestuen:

Kasper søger Ida - han vil gerne holde hende i hånden. Det vil Ida også gerne.

Kasper og Ida holder hinanden i hånden. De smiler og går sammen en lille tur igennem rummet.

Nu kommer Malene og Søren. Ida slipper Kaspers hånd og tager i stedet Søren i hånden. Øv - Kasper ville også holde Idas hånd.

Men hov - nu tager Malene Kaspers hånd. Kasper og Malene går hånd i hånd, de følger efter Søren og Ida. Søren og Ida leger med stabeltårnet, imens de stadig holder i hånd. Kasper og Malene kigger på, det ser hyggeligt ud.

Eksempel fra børnehaven:

”Sigurd har netop startet en leg i legehuset og nu kommer Victor og vælter nogle af byggebrædderne. Uhh... Det er træls synes Sigurd og han løber hurtigt hen til en voksen, der lytter imens Sigurd fortæller. Hmm... Sigurd, tror du måske at Victor gerne vil være med og derfor vælter brædderne. Kunne du prøve at spørge ham om det? Sigurd stopper op, det er tydeligt at se, hvordan han tænker over det sagte. Han løber hurtigt afsted igen og finder Victor nede bag buskene. De snakker kort og løber derefter med smil og grin hen til legehuset. Legen begynder på ny og forsætter længe med grin, snak og fælles planlægning”.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Det pædagogiske læringsmiljø tilrettelægges med et fokus på at styrke de kommende skolebørn i overgangen mellem børnehave og skole.

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

Storbørnsgruppen dannes i maj måned, med de ældste børn i børnehaven, ét år før de skal starte i skole. I Gruppen arbejdes der målrettet med at skabe sammenhæng i overgangen mellem børnehave og skole. I gruppen styrkes og udvikles barnets sociale og personlige kompetencer, herunder at vise omsorg, empati, indgå i nye relationer, opleve medansvar samt kunne give udtryk for egne behov og følelser. Fokus er på introduktion til det at være i et større fællesskab, at styrke kendskabet til hinanden, at skabe en fælles identitet, og opleve at blive positivt udfordret i egen kunnen.

Vi har fokus på en legende og sanselig tilgang til læring, hvor barnets fordybelse, nysgerrighed, opmærksomhed, aktive deltagelse, lyst og mod til nye udfordringer understøttes og udvikles. Vi tilrettelægger et pædagogisk læringsmiljø, hvor samarbejde, fantasi, fortælleevne, sproglig udvikling, opdagelse, fordybelse, venskaber og turtagning stimuleres og understøttes. Vi har fokus på den matematiske opmærksomhed og muligheden for at stifte bekendtskab med bogstaver, tal, mønstre og former. Alle sanser inddrages i gruppens aktiviteter og opgaver.

Vi samarbejder med skolerne omkring stærkt samarbejde og deltager blandt andet i skolebesøg og vidensoverdragelsesmøder på skolerne.

Eksempel fra børnehaven:

Bålet knitrer lystigt derudad og storbørnsgruppen kigger stolte, for det er nemlig dem, der i fællesskab, har fået lavet et bål, der kan bruges til at producere en skøn hyldebærsaft.

Hyldebærrene har gruppen plukket i skoven omkring børnehaven og nu skal de vejes. Vægten siger 900 gram bær. En opskrift på hyldebærsaft er fundet frem og den fortæller helt præcist, hvor meget sukker, vand og bær der skal bruges. Tallet 900 vendes og drejes, for hvor meget er det egentlig. Der skal bruges halvt så meget sukker, så der regnes på fingrene for at finde halvdelen. Snakken går og fingrene tages i brug. 10 fingre er næsten 9 og holdes frem. Halvdelen findes ved fælles hjælp. Altså til 10 bær skal der bruges 5 sukker. Så næsten 5-00 gram sukker. Der hældes op i gryden, der langsomt syder på bålet. Det dufter og har en flot farve. Den færdige saft hældes på en kande, for nu skal den køle inden vi kan smage på den skønne efterårsdrik.

Inddragelse af lokalsamfundet

Med udgangspunkt i børnenes behov og interesser udvider vi det pædagogiske læringsmiljø ved at inddrage lokalmiljøet.

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi inddrager lokalmiljøet aktivt i vores ugeplaner med udgangspunkt i børnenes behov og interesser.

Lokalmiljøets muligheder i både by og skov benyttes til at udvide det pædagogiske læringsmiljø og understøtte og udfordre børnenes udvikling eks. skovens stejle skrænter eller fælledparkens åbne arealer. Ved at inddrage lokalmiljøet skaber vi mulighed for at børnene får nye oplevelser og erfaringer i skiftende omgivelser eks. årstidernes skiften eller en opmærksomhed på miljø og natur.

Vi samarbejder på tværs af vuggestue og børnehave, således at de ældste vuggestuebørn 2 x årligt får mulighed for at stifte bekendtskab med skoven oppe omkring børnehaven, herunder at udfordre og undersøge skovens forskellige elementer, at spise måltidet under åben himmel og mærke de anderledes rammer.

Eksempel fra Vuggestuen:

“Ih... hvor det regner mer og mer” bliver der sunget, imens Anna, Marie, Karl og Eva tager afsted på tur sammen med Lotte. Alle kigger interesseret på hinanden og smiler. Hen af vejen bliver der peget med fælles opmærksomhed på de høje træer, fugle der flyver højt oppe og en stor hund, der går forbi. Gruppen bliver særligt optaget af forskellige blade - nogle er store og brune, andre små og grønne. Der bliver duftet til bladene og det føles lidt mærkeligt og anderledes at røre ved de helt våde blade. Tilbage på vuggestuens legeplads, viser Eva og Karl stolte deres blade til de andre børn og voksne - det ser ud til, at det har været en spændende tur.

Eksempel fra børnehaven:

I skoven arbejdes der hårdt. Tykke grene, tynde grene, lange grene og korte grene slæbes med fælles indsats igennem skovbunden. En hule er målet, og der bygges med stor ihærdighed i grupperne. Der skabes støtte stolper og grønt løv til at dække og gøre hulen næsten usynlig. Små barkstykker bliver tallerkener og der samles blade til mad. En stor kroget pind bliver til et stegt vildsvin på det lille usynlige bål midt på hulens gulv.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Børnemiljøet skal være overskueligt og indbydende, for at sikre at alle børn kan være aktivt deltagende i dagligdagen.

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vi arbejder målrettet med børnemiljøet i den pædagogiske praksis, hvor der tages udgangspunkt i de 7 læringsrum. Børnemiljøet skal være overskueligt og indbydende og sikre at alle børn kan være aktivt deltagende i dagligdagen og føle sig som en del af fællesskabet.

Vi har opmærksomhed på det æstetiske læringsmiljø, hvor små rum i rummet bidrager til at skabe genkendelighed og tryghed. Alle grupperum er indrettet ens og med børneperspektivet i centrum. Rummet skal opleves overskueligt og tilgængeligt for alle børn. Lyset bruges aktivt til at tydeliggøre legezoner og skabe stemning.

Rummets indretning skal bidrage til sanselige og æstetiske oplevelser eks. skal der være plads at barnet kan fordybe sig i forskellige legeformer og stemninger.

Eksempel fra vuggestuen: Det er morgen og Agnes er netop ankommet og går sammen med sin mor ind i grupperummet. Her skal der vaskes hænder og det har Agnes helt styr på. Hun løber mod badeværelset samtidig med hun kigger sig omkring. Stemningen indbyder til leg. Ved de lave borde er der lagt puslespil frem, og her sidder allerede to børn der er i gang. På det lille runde gulvtæppe står bondegårdsdyrerne klar til at få lidt mad i bondegården. Agnes bliver fanget af et par børn der hopper ned på madrassen fra de små taburetter. Her vil hun gerne være med, så hun løber afsted efter at have sagt farvel til sin mor. Hurtigt er hun i gang med en legen.

Eksempel fra børnehaven: Der skal læses eventyr, så gruppen samles på den lille madras med tæpper. Der læses højt imens dialogen går om handlingen. Eventyret indbyder til leg og straks det er slut begynder opbygningen af et eventyrunivers. Madrasser og tæpper inddrages. Det skal være prinsessesengen. Taburetter stilles omkring. De skal være kongeslottet. Forskellige rekvizitter inddrages undervejs. I køkkenkrogen laves der mad til kongen og prinsessen alt imens der etableres et lille hospital til dukkerne, der alle er syge og skal passes. Børnene bevæger sig på skift imellem de forskellige legerum – kongeslottet, køkkenet og dukkehospitalet.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Villa Rose arbejder vi med at skabe et lærings- og udviklingsmiljø der er tilgængeligt for alle børn. Der arbejdes med en struktureret pædagogik med fokus på ugeplaner, hvor børnene oplever genkendelighed og trykthed i hverdagens aktiviteter og rutiner. Det giver ro og energi til læring og udvikling for det enkelte barn.

Børnene inddeles i mindre grupper, med fokus på det enkelte barns behov, kompetencer og ressourcer. Grupperne er dynamiske og ændres med en opmærksomhed på det enkelte barns udvikling og læring. Der er fokus på passende udfordringer, og det pædagogiske læringsmiljø bærer præg af nærværende voksne, der løbende justerer og tilpasser læringsmiljøet, så det enkelte barn styrkes og støttes i eget mod, selvhjulpenhed, fælles opmærksomhed, nysgerrighed m.m.

Eksempel fra vuggestue og børnehave:

"I garderoben sidder Oscar. Foran ham ligger hans flyverdragt. Oscar plejer at have stor interesse i at prøve selv, og ofte får han selv alt tøjet på med stor stolthed. Men i dag er ikke som den plejer. Oscar sidder træt foran flyverdragten og har ikke mod på at prøve selv. Omkring ham er de andre børn fra gruppen i fuld gang med tøjet og griner. Karin, pædagog, sætter sig tæt ved Oscar. Hun snakker lidt med ham om tøjet, om Oscar vil prøve selv, men mærker at Oscar ikke har mod på noget i dag. Karin trækker Oscar tæt ind til sig og trækker flyverdragten hen. Oscar læner sig ind til Karin og langsomt trækker han benet i flyverdragten. Efter lidt hjælp er Oscar i tøjet. Han smiler nu til de andre fra gruppen og sammen griner de inden turen går ud på opdagelse i naturen".

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Alle børn har ret til deltagelse i de eksisterende fællesskaber uanset deres behov. Her er opgaven at skabe fællesskaber og pædagogiske miljøer, der kan rumme en høj grad af forskellighed og imødekomme mange forskellige behov samtidig. I Villa Rose skal fællesskabet være foranderligt, dynamisk og fleksibelt.

Vi har fokus på, hvordan det enkelte barn er en del af en større sammenhæng – et fællesskab, hvor alle børn har ret til at deltage uanset deres særlige behov. Vi antager at alle børn har ressourcer og noget at bidrage med til fællesskabet, også de børn der befinder sig i en vanskelig situation.

Vi er bevidste om at skabe et overskueligt miljø med rum i rummet, det vil sige små afskærmede områder, hvor en mindre gruppe børn kan lege i fred, herved giver vi de børn, der let bliver forstyrret mulighed for at bevare koncentrationen og være en del af fællesskabet.

Ved at byde børnene en hverdag med struktur og forudsigelighed, men samtidig have fokus på at udfordre børnene med passende forstyrrelser og overraskelser i hverdagen, styrkes børnenes mod til at møde forandringer.

Eksempel fra vuggestuen: Børnekulturen blomstrer i det lille fællesskab omkring frokostbordet. Frede fører an og synger: "tommelfinger, tommelfinger -hvor er du?" Snart stemmer også Martin og Eva i - imens der bliver peget med alle fingre. Kasper, der lige er startet i vuggestue, sidder først og iagttager legen, men det varer ikke længe før også han peger. En dejlig stemning spredes sig - smil og blikke bliver udvekslet imellem børnene. Til slut bliver der vinket til hinanden på kryds og tværs henover bordet.

Eksempel fra børnehaven: Et vildt racerløb er i gang på cyklerne og begynder pludselig at udvikle sig, da en voksen tilbyder forskellige rekvisitter. Et bilværksted skabes, hvor værktøj findes frem, tankstationer opstilles og veje optegnes med kridt. Legen får flere funktioner. Her skal både være nogle der kan stå i vaskehallen, på bilværkstedet, passer tankstationen, politistationen og kører bilerne. Flere børn inddrages og opmærksomheden på hinanden og fællesskabet vokser.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn. ”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi arbejder med fokus på at børns sprog udvikles og formes i et samspil mellem børn og voksne via legen, fantasien og livet. Den sproglige udvikling sker i en proces, hvor barnet igennem dialogen får mulighed for at afprøve sproget, og vi understøtter med nye ord og tilføjelser. Barnets sproglige udvikling veksler mellem at ske af sig selv, når barnet er i samspil og leg med andre, til at vi og forældrene i samspil med barnet motiverer og øver i det sproglige udtryk.

Igennem hverdagens aktiviteter og gøremål viser, fortæller, opmuntrer og støtter vi barnet i dets udvikling og opdagelse af sproget. Børnene opfordres og udfordres til sproglig kreativitet og aktivitet.

Forældrene inddrages i det sproglige arbejde. I vuggestuen er der tavler med relevante fotos i børnehøjde, hvor forældrene opfordres til at stoppe op og sætte ord på dagens foto sammen med barnet. I børnehaven publiceres der dagligt foto og også her opfordres forældrene til at gå i dialog sammen med barnet om dagens foto.

Eksempel fra vuggestuen: I en morgenstund opstår en dialog omkring, hvem der har skæg. En dreng fortæller, at Julemanden har skæg. "Min far har skæg" siger en anden dreng- "Og jeg har kakaoskæg" siger en tredje. De tre drenge smiler til hinanden og sprutter af grin.

Eksempel fra børnehaven: Grøn og Rød gruppe starter dagen på legepladsen. De synger og læser rim fra sangkufferten om efteråret og om, hvordan man kan tage karbad i blade. Men hvad betyder det? Vi snakker lidt om det og Sofus fortæller om fordybningen med blade i skoven der ligner lidt et karbad. Vi beslutter at lave vores eget karbad ved at feje en masse blade sammen i en stor bunke. "Jeg laver et hovedspring!" Okay det kan man ikke helt, men det er sjovt at lege man svømmer, når man kaster sig ned i bladene.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I det pædagogiske læringsmiljø har vi opmærksomhed på, hvordan vi bruger rummene, både inde og ude, med henblik på at skabe de bedste rammer for børnenes leg og udvikling. I inde- og uderummet er der plads og mulighed for både de fysisk aktive lege, de mere stille lege samt mulighed for at kunne trække sig tilbage for en stund og holde en pause. Her kan barnet i samspil med andre børn, samt nærværende voksne, prøve kræfter med lege der udfordrer balancen og sanserne samt fin- og grovmotorikken.

I trygge rammer udvikles selvtilliden, når barnet i sin udforskning af omverdenen, oplever at kunne flere ting selv. Barnet bliver sin krop mere bevidst og erfarer, hvornår der er plads til løb og store armbevægelser, og hvornår det er tid til et roligt kram med en ven.

Gennem dagligdagens rutiner og overgange bliver barnets krop aktiveret og udfordret og alle rum er et læringsrum hvor krop og sanser er i spil.

Eksempel fra vuggestuen: I sofaen sidder Mia, Bo og Albert tæt sammen. Bogen om Emilia, der går til gymnastik fanger børnenes interesse. Vi læser, lytter og taler om, hvad vi ser på billederne. Emilia bevæger sig på alle mulige måder - det vil vi også prøve. Sammen bygger vi en forhindringsbane og bevæger os fra sten til sten, balancerer på broen og hopper ned i sikkerhed på madrassen. Vi må passe på de farlige piratfisk og store krokodiller. For en stund leger vi ”jeg gik mig over sø og land” - hvor børnene lystigt og ivrigt bidrager med ideer til forskellige bevægelser. Til slut lægger vi os under tæpper og slapper af, imens stille musik fylder rummet.

Eksempel fra børnehaven: Omkring bordet sidder Karla og Emma. De er alle fuldt koncentrerede og sidder fordybet over hver sit hvide papir. På Karlas papir ligger en firkant. Med den ene hånd holder hun godt fast

på formen og med den anden tegner hun omkring den. Blyanten driller og en streg bliver skæv. Karla tager fat i viskelæderet. Hvordan mon det fungerer? Lotte, pædagogen, sidder ved siden af og hjælper på vej. Karla får visket strengen ud. Hun griber en saks og begynder at klippe. Uhh... det er svært at ramme strengen. Karla synes det driller og klager lidt, men Emma siger roligt "Du skal bare øve dig mange gange Karla". Karla får klippet om firkanten og begynder stolt at farvelægge den.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Igennem forskellige pædagogiske tilgange udforsker vi naturen med udgangspunkt i børnenes nysgerrighed og undren. I planlagte og spontane lege styrkes børnenes forståelse, erfaring og kendskab med naturen og naturfænomener.

Vi eksperimenterer og udforsker naturen i vores nærområde. Fokus er på at både krop, sanser og bevægelse kommer i spil, eks. når der mærkes på den hårde bark, den bløde fjer eller kravles på de stejle skrænter.

Vi har fokus på at stimulere, styrke og udvikle det enkelte barns mulighed for at udforske, undres og være nysgerrig på verden omkring. Vi griber børnenes egne initiativer og bringer dem i spil, således at børnenes fornemmelse for rum-form-natur og naturfænomener styrkes.

Eksempel fra vuggestuen: På legepladsen sidder Esther og Freja i sandkassen. Først leges der med det tørre sand. Esther fniser, det kilder i håndfladen, når sandet drysler imellem fingrene. Så henter pædagogen en kande med vand og hælder det ned i en spand med sand. Nu klistrer sandet på hænderne opdager Freja, der rækker hænderne frem mod Esther for at vise sin opdagelse. Esther tager en skovl ned i spanden, men skovlen er for stor til at komme ned i ”hov” peger hun på skovlen. Der opstår dialog om vådt/tørt, stor/lille og klistret/glat imens sandet udforskes.

Eksempel fra børnehaven: Igennem dagligdagens fælles lege og aktiviteter udfordres og undres vi over det vi oplever. Vi stiller nysgerrige spørgsmål til hinanden og samarbejder om dagligdagens små opgaver og

aktiviteter. I skoven måler vi højder og med tommestok aflæser vi tallene i cm - hvor meget er 200 cm? Hvor mange cm mon det højeste træ er? Vi finder pinde rundt i skovbunden og med fælles hjælp saves de ned i rette længde, så vi hver især har en pind i vores egen højde. Med pindene kan vi sammenligne hinandens højder, hvem mon der er højest eller lavest?

I grupperummet bruges magneterne til at forme og skabe ud fra vores egen fantasi. En trekantet bil med hjul på alle sider. Et stort slot med spidse tårne, hvor prinsesserne bor, en indhegning med plads til dyrene - både en til små og store dyr.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi skaber muligheder for at børnenes leg og fællesskaber kan udvikles og udvides i takt med at nye ideer og relationer opstår. Vi arbejder bevidst med, hvordan rummets indretning, atmosfæren samt børneperspektivet påvirker børnekulturen.

Vi understøtter barnets udvikling ved at anerkende de indtryk og følelser de oplever. De æstetiske udtryk er børnenes egen skabende og eksperimenterende praksis. Barnets lyst, nysgerrighed og aktive deltagelse er en nødvendighed, og vi er deltagende som støtte og medskaber af lege og æstetiske processer. Vi skaber rum og plads til fantasien, fordybelsen, kreativiteten og sansningen - den æstetiske læringsproces.

Eksempel fra vuggestuen: “Du skal trampe, hvis du er i godt humør- du skal trampe hele dagen- så det høres helt til Skagen- du skal trampe, hvis du er i godt humør”. Karl bringer børnekultur med ind i dagens morgensamling. Hans små bare fødder begynder nemlig at trampe sagte på gulvet- Søren, Mille, Eva og Malene bliver straks inspireret heraf og stemmer i med trampen på deres bare fødder. Det ser ud til at børnene nyder den fælles trampestund- der er smil på læberne, imens blikke og udtryksfulde små tramp bliver udvekslet i den lille kreds.

Eksempel fra børnehaven: Til at styrke omsorg og forståelse for hinanden inddrages der denne dag kufferten ”fri for mobberi”. Gruppen fordyber sig i forskellige bevægelseslege, børnemassage og højtlesning, der understøtter og sætter ord på dialogen omkring ”hvem er jeg? ” og ”hvad betyder det at være venner? ”. Dialogen er med til at styrke vores indbyrdes kendskab til hinanden og vores familier. Hvor kommer vi fra? Hvad er vigtigt for dig og hvad er vigtigt for mig? Vi lytter opmærksomt, og styrker modet til at træde frem og fortælle vores historie hver især.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

I Villa Rose prioriteres pædagogisk refleksion og udvikling af pædagogikken i dagligdagen højt. Det betyder at der hver måned afholdes personalemøde for alle medarbejdere i vuggestuen og børnehaven. Her skabes der rum for refleksion, evaluering og udvikling af pædagogikken i et 0-6 års perspektiv, eks. udvikling af nye pædagogiske tiltag, årsevalueringer, arbejdet med årshjulet m.m.

I Villa Rose arbejdes der ud fra et fælles årshjul, der tager udgangspunkt i den styrkede læreplan. Der arbejdes ud fra et aktionslæringsprincip, hvor der anvendes en praksis med fokus på de tre pædagogiske grundpositioner – foran, ved siden af og bagved.

Til refleksion og evaluering af den pædagogiske praksis anvendes 'tegn på læring' samt praksisfortællinger. Evalueringen foregår på forskellige niveauer ved teammøder, personalemøder og refleksionsgruppemøder.

Skriftlighed i pædagogikken prioriteres højt, da vi oplever at det er med til at højne kvalitet, refleksion og evaluering af praksis. Der udformes derfor på daglig basis dagbøger inkl. fotos, hvor uddrag fra dagen beskrives i forhold til de mål, der er sat for udvikling og læring i gruppen. Ligeledes udarbejdes der forældrebreve og ugeplaner, der beskriver pædagogikken og som danner baggrund for evaluering, udvikling og justering af den pædagogiske kvalitet og praksis.

Der udføres årsevalueringer gruppevis én gang årligt, hvor praksis evalueres ud fra fælles mål og fokuspunkter.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

I evalueringsarbejdet med den pædagogiske læreplan har vi valgt at nedsætte en gruppe bestående af pædagoger fra henholdsvis vuggestue og børnehave. Gruppen har ansvaret for at der løbende udarbejdes relevante tegn på læring, der tager udgangspunkt i de områder, der skal sættes fokus på.

Der arbejdes med en fælles tegn på læring på tværs af teams i vuggestue og børnehave. Gruppen der er nedsat har ansvaret for at udarbejde en fælles evaluering, der danner grundlaget for fælles dialog, refleksion, udvikling og læring på personalemødet. Tegn på læring skal anvendes som et dynamisk redskab, der løbende udvikles i takt med nye mål og fokuspunkter.

Ved årets udgang laves der en opsamling på "Hvor var vi? – Hvor er vi? Hvor skal vi hen?". Her planlægges det kommende års mål.

Vi har valgt at den pædagogiske læreplan evalueres hvert 2. år. I evalueringen tages der udgangspunkt i de Tegn på læring, der er udarbejdet igennem de foregående to år.